

Pagarbos ir padėkos odė knygnešiams

Jums, knygnešiai, garbė tebūna,
Kad nešėt Lietuvai Bretkūną,
Šalia maldynų ir rožančių,
Kad nešėt Daukantą, Valančių,
Kad raštą nešėte keliais,
Martyno Mažvydo keliais.
Ir tuo raštu, neštu iš Prūsų,
Mūsų tėvų tėvai išpruso,
Mes mokslo įkopėm šventovėn
Kur ir šiandien garbingai stovim.
Būkit palaiminti Praamžiaus!
Garbė ir gyrius jums per amžius.

Bernardas Brazdžionis

Knygnešių keliai

1864 – 1901 metai – tai tik nedidelė mūsų tautos istorijos atkarpėlė, tačiau joje telpa žūtbutinė lietuvių tautos kova už gimtąjį žodį, už savo egzistenciją. Šios kovos simboliu tapo KNYGNEŠYS. Manoma, kad per 40 spaudos draudimo metų į tautą kovoti dėl lietuviškos spaudos išėjo 2000 knygnešių. Jie ir atlaikė carinės žandarmerijos, policijos ir pasienio kariuomenės puolimą prieš lietuvišką knygą ir žodį.

KNYGNEŠYSTĖ – XIX AMŽIAUS LIETUVOS ISTORIJS FENOMENAS, PATRIOTINĖ VEIKLA, NUKREIPTA PRIEŠ CARINĖS RUSIJOS VYKDYTĄ LIETUVIŠKOS SPAUDOS DRAUDIMO POLITIKĄ.

Kovo 16-oji – Knygnešio diena

KNYGNEŠYSTĖ – autentiškas mūsų Tėvynės reiškiny, kuris vyko tik pas mus, Lietuvoje, ir kurio daugiau niekur pasaulyje neaptinkama. Jis padėjo mums išlaikyti kalbą, raštą, galiausiai atgauti ir valstybingumą. 2004 m. UNESCO knygnešystę įvertino kaip unikalią ir pasaulyje neturinčią atitikmenų.

1867 m. Motiejus Valančius sukūrė pirmąją nelegalią knygnešių organizaciją (veikė iki 1870).

Knygnešių dvasia

Nepaisydami kalėjimo, tremties grėsmės knygnešiai itin aktyviai gabeno lietuviškus leidinius iš Mažosios Lietuvos. Lietuviškos knygos ir laikraščiai ėjo iš rankų į rankas. Knygnešiai Lietuvos istorijoje atliko ypatingą vaidmenį, o **kovo 16-oji** – įžymiojo knygnešio Jurgio Bielinio gimimo diena – skirta jiems visiems prisiminti ir pagerbti.

Knygnešiu tau lėmė būti,
Knygnešių dvasia šventa.
Ir gaivina kaip šaltinis,
Kaip versmė srauni, tyra.
Tylios naktys gaudžiai verkė
Šalto Sibiro glėby.
Išsūpavot mums po raidę
Begaliniam ilgesy.
Knygnešių dvasia šventa
Gyslomis mūs teka.
Vėlei mūsų širdyse
Šventą dvasią kelia.

Rasa Stankutė

**Už lietuviško rašto ir kalbos
išlikimą esame dėkingi
KNYGNEŠIAMS, kurie rizikuodami
savo laisve ir gyvybe, slapta iš
Prūsijos žemių, kur buvo
spausdinama lietuviška spauda,
pargabendavo lietuviškų knygų.**

Knygnešių draugija augo ir plėtėsi per visą Lietuvą, o jos įkūrėjas buvo garsiausias Lietuvos knygnešys – **Jurgis Bielinis** (1846-1918) – Lietuvos knygnešys, publicistas, „Aušros“ ir „Varpo“ bendradarbis.

